

Csillagfedések

Szaturnusz-fedés 2001. november 3-án és december 1-jén

A november 3-i Szaturnusz-okkultáció három nappal telehold után következett be, nagy horizont feletti magasságnál, az esti órákban, országsszerte lehetőséget adva bemutatásokra („Közelebb a csillagokhoz”). Az időjárás is kedvezett a megfigyeléshez, bár néhol áttetsző párafelhők homályosították el a látványt. Mivel legutóbb 1973-ban észlelhettünk hazánkból Szaturnusz-fedést, nagy várakozás előzte meg a jelenséget.

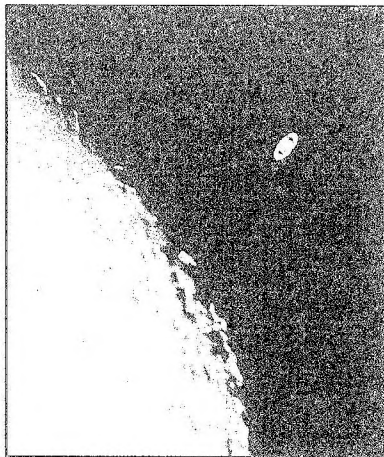
A 0 magnitúdós bolygó a Hold fényes oldalán lépett be, de a bolygó fényessége miatt a világos oldal ellenére is könnyen nyomon lehetett követni, igaz szabad szemmel a fedés előtt 10–15 perccel már eltűnt a fényözönben. Izgalmas volt a nagy kiterjedésű ellipszist látni a Hold közelében. A bolygó az esti órákban először csak lassan közeledett a Holdhoz, majd a kontaktus közeledtével mindenki az okulár lencséjére tapadt:

„Nagyszerű, érdekes, gyönyörű, csodálatos látvány volt, ahogy közelített a Hold bolygóhoz, majd fokozatosan fedte el a részleteit. Amikor már csak a gyűrű keleti íve látszott ki a holdperem mögül, akkor olyan hatást keltett, mintha egy »hurok-protuberancia« emelkedett volna a holdhegyek fölé.” (Kocsis Antal)

Szenzációs látvány volt, ahogy fokozatosan elnyelte a Hold a Szaturnuszt. A fényes oldalon a bolygó a holdi hegycsúcsok közelében tűnt el. A Titán belépését a fényes oldalon viszont nem lehetett megfigyelni, a legnagyobb Szaturnusz-holdat már percekkel korábban szem elől tévesztették a megfigyelők.

Kilépéskor a sötét holdperem mögül fátylaként fénylett fel a gyűrű legkülső íve, majd fokozatosan egyre több részlet tűnt fel a bolygóból. Igazán érdekes látvány volt a fél-Szaturnuszt megfigyelni, amint rohamosan bújuk elő a perem mögül. A Szaturnusz után néhány perccel nagyobb távcsövekkel a Titán kilépését könnyen lehetett látni. E sorok írója fél másodperces fokozatos fényesedést figyelte meg.

Többen CCD-vel vagy videokamerával követték az eseményeket. A fényes oldalon

A kilépés Megyes István 152/750-es
Newtonnal készült fotóján

nehéz volt a bolygót megörökíteni, de a kilépésről nagyon szép felvételek születtek. Nagy gondot okozott a bolygó és a Hold eltérő felületi fényessége.

A Szaturnusz-fedések észlelői

Busa Sándor (Harkakötöny)	Gyenes Imre (Miskolc)	Presits Péter (Budapest)
Asztalos Tibor (Domaszék)	Gyenezse Péter (Pécs)	Prusa, Leontine (Linz, A)
Áts György (Pécs)	Horváth Tibor (Hegyhásál)	Puskás Ferenc (Szarvas)
Baba, Junko (Linz, A)	Jaczkó Imre (Miskolc)	Rezsabek Nándor (Budapest)
Balaton László (Solti)	Kárpáti Ádám (Törökbálint)	Ropoli László (Pécs)
Balog László (Zsámbék)	Hatvani Dorotya (Budapest)	Simon Attila (Harta)
Balogh János (Pécs)	Kuli Zoltán (Budapest)	Somosvári Béla (Miskolc)
Berkó Ernő (Ludányhalászi)	Braskóné Kovács Krisztina (Miskolc)	Szalados István (Miskolc)
Boilik Péter (Bóly)	Kassai Szabolcs (Miskolc)	Szabadi Péter (Paks)
Braskó Sándor (Miskolc)	Kereszty Zsolt (Győr)	Szabó Sándor (Sopron)
Csák Balázs (Szeged)	Kász László (Bóly)	Szalay Tamás (Sopron)
Csizmadia Szilárd (Zalaegerszeg)	Keszthelyi Sándor (Pécs)	Kiss Gyula (Sopron)
Csörgei Tibor (Lég, SK)	Kiss László (Szeged)	Szánthó Lajos (Linz, A)
Csukás Máttyás (Nagyszalonta, RO)	Kocsis Antal (Balaionkenese)	Szász Árpád Róbert (Sopron)
Dalos Endre (Paks)	Kollát Dóra (Miskolc)	Szemán Gábor (Miskolc)
Dán András (Etyek)	Kovács István (Debrecen)	Szoboszlay Endre (Debrecen)
Derekas Aliz (Szeged)	Kovács János (Debrecen)	Szoboszlay Soma (Debrecen)
Dr. Pál Károly (Pécs)	Kőrössy Árpád (Miskolc)	Takács Judit (Miskolc)
Dubek László (Sopron)	Lájer Katalin (Lánycsók)	Tepliczky István (Budapest)
Dulichár Gábor (Miskolc)	Leitner Zsolt (Miskolc)	Tuboly Vince (Hegyhásál)
Ferenczi Béla (Dunaújváros)	Megyes István (Budapest)	Varga György (Bóly)
Fritz Zolán (Szombathely)	Monyoródi Levente (Bóly)	Vida Tibor (Pécs)
Gáspár Zoltán (Bóly)	Morvai Anikó (Harta)	Vingler Béla (Győrújfalú)
Görög Zoltán (Bóly)	Nagy Zoltán Antal (Budapest)	Volk Norbert (Bóly)
Greccs Anita (Harta)	Ónodi Tibor	Zajác György (Debrecen)
Greguss Zoltán (Mohács)	Petyus András (Sopron)	Zsikla Anita (Harta)
	Póka Eszter (Miskolc)	

A december 1-jei fedés még érdekesebb volt, hiszen telihold után mindössze 7 órával történt a jelenség. Ennek ellenére kilépéskor sem látszott a sötét perem a kisebb távcsövekben, aminek oka a Hold közelsége (nem látunk teljes 180 fokban rá a korongra), és hogy a napfény a magasabb hegycsúcsokat az elméleti terminátor mögött is megvilágítja. Sajnos a hajnali idő és a kedvezőlenebb időjárás miatt sokkal kevesebb megfigyelést kaptunk. Presits Péter 24 cm-es Dobsonjával egyértelműen látta a Hold fázisát.

SZABÓ SÁNDOR

Nem csak tükröt, hanem távcsövet is Csatlóóstól!
Készít, javít, átalakít!

Csatlós Géza (1021 Budapest, Szerb Antal u. 4. II/7., tel: 274-3070)